

Webinar Ruimtelijke Ordening

Vragen en antwoorden

Ruimtebeslag en verharding

Vraag: We zijn koploper in ruimtebeslag. Zijn we dat nog steeds als je rekening houdt met onze bevolkingsdichtheid?

Antwoord: Ook onze individuele voetafdruk per persoon is erg groot, al zijn de verschillen tussen landen dan kleiner. Ook binnen de Vlaamse context zijn er grote verschillen waar te nemen. Neem bijvoorbeeld Figuur 7 uit het Betonrapport van Natuurpunt (2018) er een keer bij:

<https://www.natuurpunt.be/pagina/betonrapport-van-ulaamse-gemeenten-en-provincies>. In Limburg is de ruimtelijke voetafdruk het grootst (ruimtebeslag 848 m²/inw; verharding 359 m²/inw), in Antwerpen het kleinst (ruimtebeslag 630 m²/inw; verharding 270 m²/inw).

Milieueffecten(rapport)

Vraag: Wat met windmolens die een klein stukje open ruimte innemen, maar wel impact hebben op een groot stuk van de openbare ruimte?

Antwoord: Windmolens hebben geen specifieke kleur op de bestemmingsplannen. Het al dan niet toelaatbaar zijn van windmolens zit op de eerste plaats vervat in de stedenbouwkundige voorschriften. Groene bestemmingen zijn in beginsel wel uitgesloten. Alvorens er een omgevingsvergunning kan worden verleend voor de plaatsing van windmolens moet er o.a. een milieueffectenrapport (MER) worden opgemaakt, ongeacht de bestemming. Dat houdt onder meer in: een ecologisch onderzoek naar vogel- en vleermuistrekroutes, geluid- en slagschaduwstudies. Er is ook een onderzoek nodig naar de 'wiekoverslag'. Er zijn al wettelijke initiatieven geweest om turbines bestemmingsneutraal te maken (dus om ze toelaatbaar te maken in groene bestemmingen), maar die zijn voorlopig gestaakt.

Vraag: Wat is een MER?

Antwoord: Een MER is een milieueffectenrapport. Er bestaan twee soorten: een plan-MER (dat van toepassing is op bv. een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP)) en een project-MER (dat van toepassing is op bv. een concreet bouwproject).

Vraag: Wie stelt dat MER op?

Antwoord: De initiatiefnemer van eender welk plan of project moet zelf instaan voor de opmaak van het MER. Dat moet gebeuren door erkende, onafhankelijke MER-deskundigen. De dienst MER van de Vlaamse overheid houdt een oogje in het zeil om na te gaan of het MER aan alle kwaliteitseisen voldoet. Specifiek voor een RUP: enkel het Vlaamse Gewest, een provincie of een gemeente kan initiatief nemen. Bij een RUP stelt de overheid dus zelf een bureau aan om het plan-MER op te maken.

Vraag: Hoelang blijven de resultaten van een MER geldig (in geval van uitstel van de werken)?

Antwoord: Daar staat niet echt een datum op. Een MER moet actueel zijn. Het heeft geen exacte termijn maar wordt concreet bekeken.

Vraag: Wie beoordeelt of een MER achterhaald is?

Antwoord: De dienst MER (Vlaamse overheid) kijkt na of het MER voldoet aan de vereiste kwaliteit. Het is zeker interessant om ook als derde belanghebbende te bekijken en te evalueren of het MER voldoende actueel is. De Raad van State kan een RUP vernietigen als blijkt dat het MER niet actueel was.

Vraag: Hoe kan je dat MER evalueren vermits dat blijkbaar allemaal overheidswerk is?

Antwoord: Het MER is een openbaar document en komt pas tot stand na een procedure waarbij ook een publieke consultatie/openbaar onderzoek hoort.

Meer info over MER:

- <https://www.uvlaanderen.be/milieuffectrapport-mer>
- <https://omgeving.uvlaanderen.be/omgevingsvergunning/milieuffectrapportage>

Bestemmingswijzigingen en ruimteboekhouding

Vraag: Kan een Bijzonder Plan van Aanleg (BPA) in strijd zijn met een later Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP)?

Antwoord: Een RUP vervangt een BPA op die plek. Dan is het BPA weg.

Vraag: Kan een gemeente met een RUP een GRUP overrulen?

Antwoord: Niet louter op eigen initiatief. In principe werd het GRUP opgemaakt voor een Vlaamse materie. Een gemeente kan wel delegatie vragen aan de Vlaamse regering. Wanneer ze dat krijgt kan ze met een Gemeentelijk RUP een Gewestelijk RUP wijzigen. Zulke delegaties worden geregeld in art. 2.2.2. van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO).

Meer info: <https://navigator.emis.vito.be/mijn-navigator?wold=74217>

Vraag: Een mankement aan al deze plannen is dat ze 2D zijn (enkel m²), terwijl sommige gebruiken van m² een veel grotere impact hebben: visueel, geur, geluid ...

Antwoord: Inderdaad. Bouwhoogtes (3D) kan je wel uitzoeken in de stedenbouwkundige voorschriften die bij de plannen horen.

Vraag: Dient de ruimteboekhouding enkel om het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) op te volgen? Of wordt die opgemaakt bij elk RUP? Is het verplicht?

Antwoord: De ruimtebalans en de ruimteboekhouding dienen om de evolutie van alle bestemmingen te volgen, niet alleen natuur (of VEN). De ruimtebalans wordt standaard opgenomen in de toelichtingsnota bij ieder RUP. De ruimteboekhouding wordt (half)jaarlijks gepubliceerd door de Vlaamse overheid.

Meer info op: <https://omgeving.uvlaanderen.be/ruimteboekhouding-rsu>

Vraag: Is het dan de bedoeling dat alle gewestplannen in RUP's worden omgezet? Niet alle gewestplannen zijn consequent opgemaakt, en er zijn nogal wat zonevreemde dingen. Wie neemt daarvoor het initiatief?

Antwoord: Neen, er is geen doel op zich om heel Vlaanderen met RUP's te herbestemmen. Er loopt

wel een programma voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur, het zgn. AGNAS-programma.

Meer info: <https://rsu.ruimtevlaanderen.be/RSV/Ruimtelijk-Structuurplan-Vlaanderen/Planningsprocessen/Landbouw-natuur-en-bos>

Planologische ruil

Vraag: Bestaat er een mogelijkheid om natuurgebied te herbestemmen tot bv. woongebied en dat vervolgens te compenseren door elders bv. woongebied te herbestemmen tot natuurgebied?

Antwoord: Ja, dat kan. Dat wordt soms ook een 'planologische ruil' genoemd.

Vraag: Hoe? Gebeurt dat (vaak)? Is het een instrument om versplintering tegen te gaan?

Antwoord: In principe kan iedere overheid dat al, door een RUP op te maken. Let wel: wanneer de overheid een planologische ruil uitvoert, moet ze aan de ene kant planschade betalen, en aan de andere kant planbaten innen. De tarieven van de planschade liggen echter een pak hoger dan de tarieven van de planbaten. Daardoor kost een planologische ruil altijd veel geld aan de overheid. Er is bovendien nog geen actieplan over hoe dat structureel aan te pakken. Dat moet nog uitgeklaard worden in het definitieve Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV).

Ruimtelijke structuur- en beleidsplannen

Vraag: Hoe of waar heb je over al deze plannen een goed overzicht? Ook de visieplannen?

Antwoord: Er is geen totaaloverzicht van plannen per gemeente. Elke gemeente moet wel een eigen plannenregister bijhouden. Je kan dus op de dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente terecht. Op <https://www.geopunt.be/> kan je wel een aantal algemene plannen vinden. RUP's en BPA's vind je meestal op de gemeentelijke websites.

Vraag: Kan het gemeentelijk beleidsplan ruimte nog wijzigen als BRV er is?

Antwoord: Ja, na BRV kunnen lagere besturen nog hun eigen beleidsplan opmaken.

Vraag: Kan het zijn dat een bestaand gemeentelijk beleidsplan ruimte moet wijzigen omdat het niet in overeenstemming is met BRV?

Antwoord: Neen. Er zullen geen bindende bepalingen meer zijn in de beleidsplannen. BRV doet uitspraken op Vlaams niveau. Gemeente op lokaal niveau. Het Vlaamse Gewest blijft wel toezicht houden op de lokale plannen.

Betonstop

Vraag: Staat dat betonrapport ook op de website? En is dat actueel aangepast? Hoe weet ik dat de cijfers in het Betonrapport ondertussen veranderd zijn?

Antwoord: Het Betonrapport (2018) geeft een algemene trend weer en is te vinden op: <https://www.natuurpunt.be/pagina/betonrapport-van-vlaamse-gemeenten-en-provincies>. De actuele 'betonsnelheid' kan je berekenen (per gemeente) op basis van jaarlijkse cijfers gepubliceerd door STATBEL (<https://statbelpr.belgium.be/nl/themas/bouwen-wonen/bodembezetting->

volgens-het-kadasterregister#figures). Let wel: de betonsnelheid durft van jaar tot jaar sterk te schommelen. Je kan dus best de evolutie op een wat langere termijn bekijken (bv. de afgelopen 3 of 5 jaar). Zo krijg je een correcter beeld van de evolutie.

Vraag: De verharding in open ruimte die moet gereduceerd worden: gaat dat over de zonevreemde woningen etc.?

Antwoord: Ja, onder meer. Het gaat om alle verharding in gele en groene bestemmingen. Denk aan verlaten agrarisch vastgoed, serres, parkings, etc.

Vraag: In het Betonrapport staat onderaan telkens een ontwikkelingskans. Bv. voor Zonhoven staat er "ONTWIKKELINGSKANS C2: Matige ligging voor verdere ontwikkeling". Wil dat zeggen ontwikkeling van natuur en reservaten?

Antwoord: Neen, dat is de mate waarin een gemeente goed gelegen is voor bijkomende bebouwing. Voor meer uitleg verwijzen we je graag naar het Betonrapport 2018 (blz. 30-31).

Vraag: Kan Natuurpunt, in de lijn van bv. de Klimaatzaak, ook juridische stappen ondernemen om de betonstop in de praktijk af te dwingen bij de overheid?

Antwoord: Helaas niet. De betonstop is slechts een beleidsoptie. Er is geen grondrecht op het behoud van de open ruimte of een goede ruimtelijke ordening.

Vraag: Waar vind je de film 'Plannen voor plaats'?

Antwoord: <https://vimeo.com/316377594>

Decreet complexe projecten

Vraag: Voor zover ik weet zijn alle complexe projecten al vastgelopen op procedureslagen bij de Raad van State.

Antwoord: Er zijn nog weinig beslissingen inzake decreet complexe projecten. Het klopt m.b.t. de zeesluis in Zeebrugge. Maar besef ook dat quasi alle RUP's worden aangevochten bij de Raad van State. Het is niet omdat een plan wordt aangevochten bij de rechtbank dat het sneuvelt. De rechtbank oordeelt enkel of alles wettig is verlopen. Als de overheid geen fouten maakt en correct volgt, dan is er in principe geen probleem.
